

Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslain 24 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työturvallisuuslain hätäpoistumisovia koskevan säännöksen sanamuodon muuttamista vastaamaan nykyistä paremmin EY:n työpaikkadirektiivissä asetettuja vaatimuksia. Säännöksestä poistetaan nimenomainen vaatimus siitä, että poistu-

misteiden tulee olla lukitsemattomia. Riittävää on, että ne ovat tarvittaessa helposti molemmilta suunnilta avattavissa.

Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1.1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) täytäntöönpanemiseksi muutettiin muun muassa työturvallisuuslain (299/58) 24 § nykyiseen muotoonsa. Muutos tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Lainkohdan mukaan työhuoneistossa tulee olla riittävä määrä asianmukaisin merkinnoin osoitettuja, selvästi havaittavia ja helposti luoksepäästäviä maanpinnalle ulkoilmaan saakka ulottuvia turvallisia poistumis- ja pelastautumisteitä, jotka on aina pidettävä vapaina. Näiden poistumisteiden tulee 2 momentin säännöksen mukaan olla työn keston tai ihmisten muun työpaikalla olon ajan lukitsemattomia ja helposti molemmilta suunnilta avattavissa.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työturvallisuuslain ja työsuojelun valvonnan ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta (HE 113/1992 vp) todetaan 24 §:n perusteluissa, että muutosehdotus perustui työpaikkadirektiivin määräyksiin hätäpoistumisteistä. Työpaikkadirektiivillä tarkoitettiin työpaikoille asetettavista turvallisuutta ja terveyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista (89/654/ETY) annettua neuvoston direktiiviä. Työpaikkadirektiivin liitteissä I ja II on esitetty asianmukaiset vähimmäisvaatimukset vanhoille ja

uusille työpaikoille. Liitteiden I ja II kohta 4 koskee hätäpoistumisreittejä ja hätäpoistumisteitä. Alakohdan 4.4. mukaan hätäpoistumisovien on avauduttava ulospäin. Hätäpoistumisovien ei tulisi myöskään olla siten lukittuja ja kiinnitettyjä, ettei kuka tahansa niitä hätätilanteessa tarvitseva voi heti avata niitä helposti. Alakohdassa 4.6. todetaan, että hätäpoistumisovia ei saa lukita. Säännöksen sanamuoto muovattiin sen direktiivin tulkinnan mukaan, että hätätilanteessa myös pääsy rakennukseen tulee olla esteetön. Säännöksen sanamuoto ei osoittautunut kuitenkaan onnistuneeksi, vaan jätti tilaa sellaisille tulkinnoille, joita ei voida pitää onnistuneina. Väärin ymmärrettynä säännös saattaa aiheuttaa vaatimuksia ovien aukipitämiseen myös sellaisissa tilanteissa liike-, postitai pankkialalla taikka muussa toiminnassa, joita säännöksellä ei ole tarkoitettu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tutkittavana on ollut kantelu työturvallisuuslain 24 §:n soveltamisesta ja siitä vastaako se asiasta annettua Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviä. Apulaisoikeusasiamies on 1 päivänä marraskuuta 1995 antanut päätöksen (1903/4/95). Apulaisoikeusasiamies on katsonut, ettei säännöksessä esitettyä direktiivin tulkintaa voida direktiivin sanamuodon huomioon ottaen pitää ilmeisen virheellisenä. Euroopan yhteisöjen komissio ei ole

puuttunut Suomen menettelyyn asianomaisten direktiivien voimaan saattamisessa. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käytännöstä ei ole myöskään saatavissa johtoa työpaikkadirektiivin tulkinnassa.

Apulaisoikeusasiamiehen päätöksen mukaan säännöksen selvän sanamuodon mukainen tulkinta johtaa kuitenkin siihen, että lukitsemattomuuskäsitteen tulkinnasta riippumatta poistumis- ja pelastatutumisteillä tulee kulua molempiin suuntiin esteetöntä. Koska yksintyöskentely- ja vastaavat tilanteet merkitsivät ilmeisiä riskejä työturvallisuuden ylläpitämisen kannalta, säännös ei apulaisoikeusasiamiehen mielestä johda direktiivin vähimmäisvaatimuksen ylittävään, sen tarkoitusta toteuttavaan eli työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden parantumiseen. Näin ollen apulaisoikeusasiamies on katsonut, että laissa tai sen nojalla mahdollisesti annettavissa alemmanasteisissa säädöksissä tulisi selventää määräyksiä hätäpoistumisovista vastaamaan työpaikkadirektiivissä asetettuja vaatimuksia. Tämän vuoksi apulaisoikeusasiamies on esittänyt työministeriölle toimenpiteisiin ryhtymistä lainsäädännön tarkistamiseksi tältä osin.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä edellytettyyn direktiivin tarkoitusta vastaavaan lopputulokseen päästään sanamuotoa tarkentamalla ja poistamalla säännöksestä ovien lukitsemattomuutta koskeva vaatimus. Ehdotettu sanamuoto vastaisi voimassa olevan säännöksen soveltamisesta esitettyä tulkintaa. Tulipalon tai vastaavan

vaaratilanteen sattuessa työntekijöiden tulee voida pelastua kaikista työpisteistä nopeasti ja mahdollisimman turvallisesti. Säännös ei kuitenkaan estä ovien sulkemista sisältäpäin siten, että asiaton pääsy huoneistoon estetään.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu sanamuoto vastaa voimassa olevan säännöksen yleistä tulkintaa. Sillä ei ole siten tulkinnan yksiselitteisyyden vaikutuksen lisäksi taloudellisia tai muita vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkamiestyönä työministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot työmarkkinoiden keskusjärjestöiltä, ympäristöministeriöltä, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta ja Turvallisuusalan ammattikonsultit TAK ry:ltä. Lausunnot on otettu esityksessä huomioon.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työturvallisuuslain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (144/93), seuraavasti:

24 §

lemmiltä suunnilta avattavissa eikä niillä saa olla liuku- tai pyöröovia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen poistumisteiden tulee olla työn keston tai ihmisten muun työpaikalla olon ajan tarvittaessa mo-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1996

Helsingissä 10 päivänä toukokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Terttu Huuhtanen

Laki

työturvallisuuslain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (144/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

24 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen poistumisteiden tulee olla työn keston tai ihmisten muun työpaikalla olon ajan *lukitsemattomia ja helposti* molemmilta suunnilta avattavissa, eikä niillä saa olla liuku- tai pyöröovia.

Ehdotus

24 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen poistumisteiden tulee olla työn keston tai ihmisten muun työpaikalla olon ajan *tarvittaessa* molemmilta suunnilta avattavissa eikä niillä saa olla liuku- tai pyöröovia.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1996